



Europejski Rzecznik Praw
Obywatelskich

Zasady służby cywilnej

**mające zastosowanie
do służby cywilnej UE**

2012

PL



Wstęp

Pięć zasad służby cywilnej

1. Oddanie Unii Europejskiej i jej obywatelom
2. Rzetelność
3. Obiektywność
4. Szacunek dla innych
5. Przejrzystość

Moim zdaniem, jako Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, zarówno obywatele, jak i urzędnicy służby cywilnej uważają, że służba cywilna Unii Europejskiej powinna kierować się wymienionymi pięcioma zasadami. Zasady te zostały bardziej szczegółowo omówione na stronie 5.

Pamiętanie o tych zasadach może pomóc urzędnikom służby cywilnej we właściwym zrozumieniu i stosowaniu przepisów, a także w podejmowaniu właściwych decyzji w sytuacjach, w których powinni wydać osąd.

Zasady te nie są nowe. Wręcz przeciwnie, odzwierciedlają one istniejące oczekiwania ze strony obywateli i urzędników służby cywilnej. Co więcej, zasady te zostały już bezpośrednio i pośrednio ujęte w regulaminie pracowniczym i w innych dokumentach takich jak rozporządzenie finansowe oraz europejski kodeks dobrego postępowania administracyjnego.

Wartość dodana wynikająca z niniejszego dokumentu polega na tym, że przedstawione w nim proste i zwarte zasady zostały określone po długim okresie refleksji i konsultacji. Pierwszy projekt przygotowano w 2010 r. na podstawie konsultacji z krajowymi rzecznikami praw obywatelskich należącymi do Europejskiej Sieci Rzeczników. Następnie przeprowadzono konsultacje społeczne, które trwały od lutego do czerwca 2011 r. Właściwe dokumenty, w tym sprawozdanie z wyników konsultacji społecznych, są dostępne na mojej stronie internetowej (www.ombudsman.europa.eu). Chciałbym serdecznie podziękować wszystkim instytucjom,



organizacjom i osobom prywatnym, które wzięły udział w konsultacjach. Ich wkład wywarł istotny wpływ na ostateczne brzmienie zasad.

Zasady te są kwintesencją standardów etycznych, które mają zastosowanie do urzędników służby cywilnej UE. Jako takie są one również podstawowym elementem kultury urzędniczej, której zasad musi przestrzegać administracja publiczna UE. Jednym ze sposobów umożliwienia stosowania tych zasad w konkretnych sytuacjach jest uszczegółowienie przepisów. Tego rodzaju przepisy obowiązują, na przykład, w odniesieniu do takich kwestii jak zapobieganie konfliktom interesów i ich regulowanie. Niektórzy z uczestników konsultacji społecznych zwrócili uwagę na to, że potrzebne może okazać się zwiększenie liczby przepisów oraz ich udoskonalenie. Zasady służby cywilnej nie mają, w zamierzeniu, zastępować tego rodzaju przepisów. Jednocześnie są trzy powody, dla których tego rodzaju przepisy, niezależnie od ich dokładności, nie zwalniają z obowiązku skoncentrowania się na naczelnym zasadach etycznych.

Po pierwsze podczas formułowania szczegółowych przepisów, zarówno legislacyjnych, jak i administracyjnych, za punkt odniesienia powinno się obrać zasady naczelne.

Po drugie przepisy nie są interpretowane i stosowane od tak sobie. Aby poznać ich znaczenie w konkretnych sytuacjach, często trzeba dokonać oceny.

Po trzecie nie da się sformułować przepisów, które obejmą wszystkie aspekty. Weźmy pod uwagę na przykład ust. 3 i 4 zasady 1:

Urzednicy służby cywilnej wykonują obowiązki służbowe najlepiej jak potrafią i dążą do zachowania najwyższych standardów zawodowych w każdej sytuacji.

Ponadto są świadomi tego, że obejmują stanowisko zaufania publicznego, i dają innym dobry przykład.



Trudno sobie wyobrazić szczegółowe przepisy obejmujące wszystkie lub potencjalne działania, do których mogłyby mieć zastosowanie zacytowane ustępy, w szczególności biorąc pod uwagę to, że przewidują one nie tylko odpowiednie reagowanie urzędników służby cywilnej na konkretne sytuacje, lecz także ich *proaktywność*.

Za inny przykład może posłużyć zasada 3, zgodnie z którą urzędnicy służby cywilnej nie powinni, między innymi, nikogo dyskryminować. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem niedyskryminacja ma dwa aspekty: (i) podobnych sytuacji nie wolno traktować w odmienny sposób oraz (ii) odmiennych sytuacji nie wolno traktować w taki sam sposób, chyba że w którymkolwiek z przypadków traktowanie takie jest obiektywnie uzasadnione. Unikanie dyskryminacji nie oznacza zatem traktowania wszystkich w jednakowy sposób i pomijania różnic w poszczególnych sytuacjach. Wręcz przeciwnie, aby ocenić istotność różnic, konieczne jest dokonanie oceny.

Przed podsumowaniem niniejszego wstępu ważne jest wyjaśnienie zakresu stosowania zasad. Termin „urzędnik służby cywilnej” jest wygodnym skrótem używanego w regulaminie pracowniczym¹ terminu „urzędnicy i inni pracownicy Unii Europejskiej”. W regulaminie pracowniczym definiuje się również kategorię doradców specjalnych², których w tym kontekście również uznaje się za urzędników służby cywilnej.

Zasady służby cywilnej starałem się ująć w sposób mający zastosowanie do wszystkich urzędników służby cywilnej, nie tylko do tych, którzy pełnią funkcje zarządcze lub inne funkcje kierownicze. W tym kontekście należy również wspomnieć o tym, że członkowie instytucji, na przykład

¹ Formalna nazwa regulaminu pracowniczego brzmi *Regulamin pracowniczy urzędników i warunki zatrudnienia innych pracowników Unii Europejskiej*.

² „Osoba, która z tytułu szczególnych kwalifikacji i pomimo wykonywania pracy zarobkowej w innym charakterze zaangażowana jest do pomocy jednej z instytucji Unii regularnie lub na czas określony i która opłacana jest ze środków ogólnych przeznaczonych na ten cel zgodnie z sekcją budżetu odnoszącą się do instytucji, dla której świadczy usługi”. (Art. 5 *warunków zatrudnienia innych pracowników Unii*).



członkowie Komisji i Trybunału Obrachunkowego, sędziowie Trybunału Sprawiedliwości oraz posłowie do Parlamentu Europejskiego, nie są „urzędnikami ani innymi pracownikami” w rozumieniu regulaminu pracowniczego. W związku z tym regulamin pracowniczy nie ma do nich zastosowania. Do celów stosowania zasad służby cywilnej nie uznaje się ich zatem za „urzędników służby cywilnej”. Niemniej jednak takie osoby mogą uznać, że zasady służby cywilnej mają do nich zastosowanie jako źródło inspiracji w odniesieniu do ich szczególnych obowiązków.

Powstrzymałem się od włączenia do tych zasad jakichkolwiek elementów, które moim zdaniem bardziej odnoszą się do obowiązków instytucji niż dotyczą poszczególnych urzędników służby cywilnej. Jeśli jednak okaże się to konieczne, będę odnosił się do tych zasad również w przyszłych dochodzeniach w sprawie przypadków ewentualnego niewłaściwego administrowania w działalności instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii.

Jestem przekonany, że nadanie zasadom służby cywilnej wyrazistego charakteru może pobudzić i ukierunkować trwający konstruktywny dialog pomiędzy urzędnikami służby cywilnej oraz pomiędzy urzędnikami a ogółem społeczeństwa. Różnorodność kulturowa, będąca mottem hasła „Zjednoczona w różnorodności”, jest główną siłą Unii Europejskiej. Oznacza to również, że taki dialog ma podstawowe znaczenie dla konsolidacji i pogłębienia wspólnego zrozumienia etycznych wartości służby cywilnej przez urzędników służby cywilnej i obywateli mających różne pochodzenie kulturowe.



Zasady służby cywilnej, którymi powinni się kierować urzędnicy służby cywilnej UE

1. Oddanie Unii Europejskiej i jej obywatelom

Urzędnicy służby cywilnej powinni mieć świadomość, że instytucje unijne istnieją, aby służyć interesom Unii i jej obywateli w osiągnięciu celów Traktatów.

Służenie tym interesom powinno być jedynym celem podejmowanych decyzji i wydawanych zaleceń.

Urzędnicy służby cywilnej wykonują obowiązki służbowe najlepiej jak potrafią i dążą do zachowania najwyższych standardów zawodowych w każdej sytuacji.

Ponadto są świadomi tego, że obejmują stanowisko zaufania publicznego, i dają innym dobry przykład.

2. Rzetelność

Urzędnicy służby cywilnej powinni zawsze kierować się poczuciem przyzwoitości oraz postępować tak, aby przejść pozytywnie najsurowszą ocenę społeczną. Wywiązanie się z tego zobowiązania nie oznacza jedynie działania w granicach prawa.

Urzędnicy służby cywilnej nie mogą przyjmować żadnych zobowiązań finansowych lub zobowiązań o innym charakterze, które mogłyby wywierać wpływ na wykonywanie zadań, w tym nie mogą przyjmować prezentów. Mają obowiązek niezwłocznego zgłoszenia wszelkich interesów prywatnych związanych z pełnionymi funkcjami.

Urzędnicy służby cywilnej powinni podejmować działania zapobiegające konfliktom interesów. Powinni także szybko podejmować działania mające na celu rozwiązanie



wszelkich zaistniałych konfliktów. Zobowiązanie to obowiązuje również po zakończeniu urzędowania.

3. Obiektywność

Urzednicy służby cywilnej są bezstronni, wolni od uprzedzeń, kierują się stanem faktycznym i chętnie wysłuchują zróżnicowanych opinii. Urzednicy są gotowi do uznawania błędów i naprawiania ich konsekwencji.

W procedurach związanych z oceną porównawczą urzednicy służby cywilnej opierają swoje zalecenia i decyzje wyłącznie na zasługach i innych czynnikach zapisanych prawem.

Urzednicy służby cywilnej nie powinni nikogo dyskryminować ani dopuszczać do tego, aby sympatia do konkretnej osoby wywierała wpływ na postępowanie zawodowe.

4. Szacunek dla innych

Urzednicy służby cywilnej działają z wzajemnym poszanowaniem oraz z poszanowaniem obywateli. Są uprzejmi, pomocni, działają bezzwłocznie i wykazują chęć współpracy.

Podejmują szczerze wysiłki na rzecz zrozumienia tego, co chce przekazać druga strona, oraz wyrażają się zrozumiale i mówią prostym językiem.

5. Przejrzystość

Urzednicy służby cywilnej powinni być gotowi do wyjaśniania i uzasadniania podejmowanych działań.

Powinni prowadzić należytą dokumentację oraz z zadowoleniem przyjmować kontrolę społeczną swojego postępowania, w tym zgodności z niniejszymi zasadami służby cywilnej.



Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

1 avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
F - 67001 Strasbourg Cedex

T. + 33 (0)3 88 17 23 13
F. + 33 (0)3 88 17 90 62
www.ombudsman.europa.eu
eo@ombudsman.europa.eu

© Unia Europejska, 2012
Powielanie do celów edukacyjnych
i niekomercyjnych jest dozwolone
pod warunkiem podania źródła.